AVİM
AVRASYA İNCELEMELERİ MERKEZİ
CENTER FOR EURASIAN STUDIES

AVİM Yorum • No: 2024 / 26 • Haziran

ERMENİSTAN'DA DİN, DEVLET İŞLERİNE KARIŞIYOR

Hazel ÇAĞAN ELBİR

Analist

Azerbaycan ve Ermenistan arasında yapılan sınır anlaşması çerçevesinde, Tavuş bölgesindeki dört köyün Azerbaycana iade edilmesi kararı Ermenistanda protestolarla karşılanmaktadır. Protestolara, Tavuş bölgesi ruhani lideri Başepiskopos Bagrat Galstanyan önderlik etmektedir. Tüm Dünya Ermenileri Katolikosu II. Karekinin de protesto hareketine destek verdiği bilinmektedir. Ermenistanda Birinci Cumhuriyetin Kuruluşu kutlamaları sırasında 28 Mayıs günü, II. Karekin ve beraberindeki ruhaniler Sardarapat Anıtına girerken bir süre için polis tarafından engellenmiştir. Eçmiadzinin yanısıra diğer dini kurumlar da gelişmeye tepki göstermiş, Türkiye Ermenileri Patrikliğinden de konuyla ilgili bir açıklama yapılmıştır.

Yapılan açıklamada, 28 Mayıs 2024 tarihinde Ermeni güvenlik güçlerinin Tüm Dünya Ermenileri Katolikosuna yönelik tavrına tepki gösterildiği ifade edilmiş, ayrıca kilisenin tüm temsilcilerinin dayanışma içinde hareket etmesi gerektiği belirtilmiştir. Kiliselerin birbirlerini desteklemeleri anlaşılır bir durum olmakla birlikte, açık bir şekilde görülmektedir ki, Ermenistan gibi Güney Kafkasyada demokratik duruşuyla gurur duyan bir devletin işlerine dinin karıştığını görmek şaşırtıcıdır. Din ve devlet işlerinin birbirine karıştırılması laik ve demokratik bir devlet bilinci ile çelişki barındırmaktadır.

Açıklamada ayrıca dikkat çeken bir eksiklik bulunmaktadır. Tavuş bölgesi ruhani lideri Başepiskopos Bagrat Galstanyanın dini sıfatını bir kenara bırakıp, başbakanlığa aday olduğu görülmektedir. Organize ettiği protestolardan birinde Ermeni Soykırımı için Adalet Komandoları (İng. JCAG, Justice Commandos of the Armenian Genocide) teröristi, T.C. Los Angeles Başkonsolosu Kemal Arıkanın katili ile son derece samimi görüntüleri zihinlerimizde çok tazedir. Bir teröristi kahramanlıkla öven bir din adamına verilmesi gereken tepki ise Türkiye Ermeni Patrikliğinden gelmemiştir. Bir teröristle bir din adamının kol kola durması, din kavramıyla da devlet kavramıyla da bağdaşmamaktadır. Ermenistanın 1973-1984 yılları arasında terörle ilişkilendirilen imajı, bu tabloyla yeniden hatırlanmaktadır. Bu konu ile ilgili bir yazımız da hatırlardadır[1].

Açıklamada dikkat çeken bir husus daha vardır. Her türlü siyasi tutumdan bağımsız olarak, uygar dünyanın benimsediği değerlerin çiğnenmesi Ermenistan devletinin çıkarına hizmet etmez[2]. cümlesi dikkat çekmektedir. Bu, İstanbuldaki Patrikhaneyi de siyaset sınırları içine sokabilecek bir cümledir. Dolayısıyla, İstanbuldaki Ermeni Patrikhanesinin Türkiyede

yaşayan Ermeni cemaatinin ruhani lideri olduğunu bilerek benzer atıflarda bulunurken özen göstermesinde yarar bulunduğu düşünülmektedir. Neticede, Türkiye sınırları içindeki bir kurumun, Ermenistan iç siyasetine ilişkin gelişmelere dair yorumda bulunması uygun düşmemektedir.

Sonuç olarak, Ermenistandaki gelişmeler Güney Kafkasyada tesis edilemeye çalışılan barış ve istikrarı gölgelemeye yöneliktir. Bu ortamda Ermenistan siyasetinin içine dini unsurların karışması ve din adamlarının teröristlerle çekinmeden samimi açıklamalar yapmaları ayrıca dikkat çeken ve rahatsızlık veren görüntülerdir. Bölgedeki olası bir karışıklıktan bütün bölge halklarının olumsuz etkileneceği hususunu hatırdan çıkarmamak gerekmektedir.

*Görsel: *https://www.ermenihaber.am/tr/news/2022/01/25/Türkiye-Ermenileri-Patriği-Sahak-Maşalyan/224065*

[1] Hazel Çağan Elbir, Ermeni Apostolik Kilisesinin Bir Başpiskoposu ve Bir Katil El Ele Erivandaki Eylemlerin Perde Arkası, avim.org.tr, *AVİM*, 15 Mayıs 2024, https://avim.org.tr/tr/Analiz/ERMENI-APOSTOLIK-KILISESININ-BIR-BASPISKOPOSU-VE-BIR-KATIL-EL-ELE-ERIVAN-DAKI-EYLEMLERIN-PERDE-ARKASI.

[2] *AGOS*, Patrikhaneden Ermenistanda Yaşanan Gelişmelerle İlgili Açıklama, 31 Mayıs 2024, https://www.agos.com.tr/tr/yazi/30405/patrikhane-den-ermenistan-da-yasanan-gelismelerle-ilgili-aciklama.

Yazar Hakkında :

Hazel Çağan-Elbir AVİM'de analist olarak çalışmaktadır. Çağan-Elbir, Atılım Üniversitesi Politik Ekonomi bölümünde doktora çalışmalarına devam etmektedir.

Atıfta bulunmak için: ELBİR, Hazel ÇAĞAN. 2026. "ERMENİSTAN'DA DİN, DEVLET İŞLERİNE KARIŞIYOR." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2024 / 26. Haziran 04. Erişim Ekim 30, 2026. https://avimbulten.org/public/tr/Yorum/ERMENISTAN-DA-DIN-DEVLET-ISLERINE-KARISIYOR

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26

@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır